

43073

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGOLNEJ

JAWNE

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~

Egz. nr ...1

Ppłk dypl.inż. Piotr WOŹNIAK

Temat: MARSZ DYWIZJI I PUŁKU

wykład

Biblioteka Główna
Akademii Sztuki Wojennej
48705

09-048705-000-0

48705

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 54305

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

JAWNE

██████████
██████████
██████████

Egz. nr 06... I

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

płk dypl. Witold WÓJCIK

Temat: MARSZ DYWIZJI I PUŁKU

W y k ł a d

PLAN WYKŁADU

TEMAT: MARSZ DYWIZJI I PUŁKU

	Strona
I. Sprawy organizacyjne - wstęp do wykładu	3
II. Ogólne zasady marszu	4
1. Pojęcia dotyczące marszu	4
2. Przewóz wojsk	5
3. Warunki prowadzenia marszu	6
4. Możliwości marszowe, organizacja postojów i odpoczynków	9
5. Ugrupowanie marszowe	11
III. Właściwości wykonania marszu	15
IV. Właściwości marszu w innych warunkach	16
1. Warunki zimowe	16
2. Marsz przez obszary leśne	17
3. Marsz w górach	18
V. Praca dowódcy i sztabu podczas planowania i organizacji marszu	18
1. Wypracowanie decyzji do marszu	19
2. Postawienie zadań	22
3. Zabezpieczenie marszu	22
VI. Zakończenie - literatura do studiowania	23-24

I. W S T Ę P

We współczesnych działaniach bojowych znacznie wzrosła rola przesunięć wojsk wykonywanych w ramach manewru i można przewidywać, że będą one nabierać coraz bardziej cech walki, starcia z przeciwnikiem. Dalekosiężna broń precyzyjna uczyni z przesunięć rodzaj bojowego przebijania się z jednego rejonu do drugiego, dlatego wojska zawsze powinny być gotowe do przesunięć na duże odległości w warunkach:

- stałego zagrożenia użyciem przez przeciwnika broni masowego rażenia; *broni precyzyjnej (o dużej sile rażenia)*
- oddziaływania jego lotnictwa, desantów powietrznych i grup dywersyjno-rozpoznawczych;
- skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych;
- zniszczeń dróg i przepraw;

Wymagać to będzie wszechstronnego zabezpieczenia, a ponadto dokładnego przygotowania uzbrojenia i sprzętu technicznego, utrzymania wysokiego poziomu wyszkolenia wojsk, zwłaszcza umiejętności organizatorskich dowódcy i sztabu.

Marsz jako integralna część manewru wojsk ma na celu ich przesunięcie do **zawczasu** przewidzianego rejonu /np.: ześrodkowania, wyjściowego/ lub bezpośrednio na rubież wprowadzania do walki. W odróżnieniu od innych form przesunięć wojsk góruje przede wszystkim szybkością przerzutu, możliwością zachowania oddziałów i pododdziałów w całości /bez dzielenia/ w etatowej strukturze organizacyjnej i z całkowitym wyposażeniem, a tym samym w pełnej gotowości bojowej, wysokiej zdolności do wykonywania zadań bojowych w nowym rejonie, dużą swobodą wyboru dróg /ciągów drogowych/, kierunków i ich zmiany /manewru/ w czasie marszu.

W zależności od sytuacji bojowej, celu, odległości, czasu i możliwości transportowych wojska mogą się przegrupowywać /przesuwać/ do rejonu działań bojowych:

- 1 - na własnych środkach transportowych /marszem/;
- 2 - transportem kolejowym, wodnym /morskim, śródlądowym/ i powietrznym;
- 3 - sposobem kombinowanym.

Problematyką organizacji i prowadzenia marszu zajmować się będzie my przez cały okres studiów. W wykładzie dzisiejszym zostaną jedynie zasygnalizowane niektóre /podstawowe/ zagadnienia dotyczące marszu, natomiast zgłębianie treści tego tematu wymagać będzie samodzielnego studiowania dostępnej literatury.

II. OGÓLNE ZASADY MARSZU

1. Pojęcia dotyczące marszu

W literaturze wojskowej występuje szereg pojęć dotyczących bezpośrednio lub pośrednio marszu jak: MANEWR, PRZEGRUPOWANIE, PRZESUNIĘCIE, MARSZ. Dla lepszego zrozumienia omawianej problematyki przedstawię definicje pojęć oraz ich wzajemną współzależność.

MANEWR /w szerokim zakresie/ - przesunięcie uderzeń rakietowych i ognia artylerii na nowe cele i obiekty oraz PRZESUNIĘCIE sił i środków na nowe kierunki w celu stworzenia najdogodniejszego ugrupowania wojsk, wykonania szybkiego ruchu w głąb, oskrzydlenia lub obejścia przeciwnika i wykonania niespodziewanych uderzeń na jego skrzydła i tyły z różnych kierunków.

MANEWR /wg RW - s. 11/ jest to zorganizowane przesunięcie wojsk /sił/ w toku walki na nowy kierunek /rubież, rejon/, mający na celu zajęcie dogodnego położenia w stosunku do nieprzyjaciela i utworzenia odpowiedniego ugrupowania sił i środków.

PRZEGRUPOWANIE - zmiana istniejącego rozmieszczenia sił i środków na określonych kierunkach drogą PRZESUNIĘĆ wojsk z jednych rejonów /rubieży/ w inne w celu stworzenia nowego ugrupowania.

PRZESUNIĘCIE - jest to zorganizowane przemieszczenie wojsk określonym sposobem z jednego rejonu do drugiego lub z jednej rubieży na inną. Może być realizowane za pomocą MARSZÓW i PRZEWOZÓW /transport wodny, kolejowy, powietrzny, kombinowany/.

MARSZ /wg RW - s.337/ - jest to zorganizowane przesunięcie wojsk w kolumnach po istniejących drogach i doraźnie przygotowanych drogach na przełaj do wyznaczonego rejonu lub na wyznaczoną rubież.

MANEWR jest ściśle związany z PRZEGRUPOWANIEM i PRZESUNIĘCIEM. Nie może być MANEWRU bez PRZEGRUPOWANIA, gdyż jest ono jego częścią składową.

O ile PRZEGRUPOWANIE jest treścią działania, o tyle PRZESUNIĘCIE jest formą jego realizacji.

PRZEGRUPOWANIE i PRZESUNIĘCIE stanowi podstawową część MANEWRU i jemu są podporządkowane.

W armii Stanów Zjednoczonych określa się, iż "... podstawowym rodzajem zorganizowanego przemieszczenia oddziałów i pododdziałów w celu osiągnięcia wyznaczonego rejonu w nakazanym czasie i w pełnej gotowości bojowej jest marsz."

Regulaminy amerykańskie rozróżniają dwa rodzaje marszów w zależności od odległości od linii frontu: - marsz w strefie operacyjnej

/administracyjnej/ i marsz w strefie działań bojowych /taktyczny/.

Regulamin Bundeswehry określa - "Marsz jest istotną częścią ^{działań} składową wszystkich rodzajów bojowych. Jest to zorganizowane przemieszczanie wojsk w celu osiągnięcia wyznaczonego rejonu w nakazanym czasie i w pełnej gotowości bojowej. Może być organizowany w przewidywaniu boju spotkaniowego, w użyciu broni jądrowej, chemicznej czy zmasowanych ataków lotnictwa nieprzyjaciela".

Przedstawione definicje marszu posiadają wiele wspólnych elementów, różnią się natomiast sformułowaniami, słowa w zasadzie nie zmieniają sensu samego pojęcia MARSZU.

2. Przewóz wojsk

PRZEWOZ - to zorganizowane przemieszczanie wojsk za pomocą transportu kolejowego, wodnego /morskiego, śródlądowego/ lub powietrznego. W wykładzie omówię jedynie niektóre aspekty przewozu transportem kolejowym i powietrznym.

Transportu kolejowego używa się do przewozu wojsk z głębi własnego kraju do rejonów działań bojowych, wykonania manewru na teatrach działań bojowych, przegrupowania wewnątrz frontu i między frontami oraz do przewozu czołgów i innego ciężkiego sprzętu.

Transport kolejowy jest opłacalny na odległości ponad 700 km. Jeśli sieć dróg samochodowych jest słabo rozwinięta lub warunki atmosferyczne są uciążliwe, jeśli są ograniczone limity przebiegów techniki bojowej, to przewóz wojsk transportem kolejowym może się odbywać również na mniejsze odległości. Oszczędza on przede wszystkim siły ludzkie, technikę bojową oraz materiały pędne i smary przewożonych wojsk.

Należy jednak zaznaczyć, że sieć linii kolejowych, urządzeń i środków transportu jest bardzo wrażliwa na oddziaływanie przeciwnika, a likwidacja skutków jego oddziaływania jest czasochłonna.

Doświadczenia i wnioski z ćwiczeń wskazują, że wznowienie ruchu na liniach kolejowych po wykonaniu uderzeń taktycznymi środkami rażenia może nastąpić po 24-48 godz., natomiast w warunkach użycia broni jądrowej - nie wcześniej niż po 3-5 dobach.

Ponadto do przewiezienia związku taktycznego potrzeba ponad 70 pociągów, a pojedą one jedną linią kolejową o przepustowości około 25 pociągów na dobę, należy stwierdzić, że wykorzystanie transportu kolejowego nie zawsze jest opłacalne. Tak więc transport kolejowy może uzupełniać etatowe środki transportu dywizji i powinien być przewidywany głównie do przewozu czołgów, ciężkiego sprzętu inżynierskiego i zapasów materiałowych.

Dywizji /pułkowi/ przewożonej transportem kolejowym wyznacza się rejon wyjściowy przed załadowaniem oraz rejon ześrodkowania po wyładowaniu w odległości 10-15 km od stacji załadowania /wyładowania/. W wypadku, gdy rejon rozmieszczenia wojsk znajdują się niedaleko od rejonu załadowania, rejonów wyjściowych można nie wyznaczać.

Bezpośrednio przed załadowaniem pododdziały przewożone jednym transportem operacyjnym /pociągami/ ^{ch}wywodzą do rejonów wyczekiwania, a po wyładowaniu, do rejonów zbiórki, które wyznacza się w odległości 3-5 km od stacji. Jeżeli rejon wyjściowy wyznaczone są w odległości do 10 km od miejsc załadowania, to rejonów wyczekiwania można nie wyznaczać.

Transportem powietrznym można w krótkim czasie przemieszczać wojska na znaczne odległości tak nad własnym terytorium, jak również przez linię frontu do rejonów opanowanych przez własne wojska powietrznodesantowe, oddziały wydzielone itp.

Do przewozu transportem powietrznym wyznacza się niezbędną liczbę lotnisk lub lądowisk zależną od zadania i zamiaru działań, składu lotnictwa, czasu i kolejności przewozu oddziałów i pododdziałów oraz warunków terenowych. Liczbę samolotów /śmigłowców/ określa się orientacyjnie dzieląc ogólny ciężar przewożonych wojsk przez udźwig określonego typu samolotu /śmigłowca/.

Rejon rozmieszczenia wojsk wyznacza się podobnie jak podczas przewozu transportem kolejowym z tym, że po wyładowaniu rejon zbiórki wyznacza się w odległości 10-15 km od miejsca wyładowania.

W czasie przelotu dowodzenie wojskami przejmuje dowódca lotnictwa transportowego.

3. Warunki prowadzenia marszu

Już na wstępie wykładu zaznaczyłem znaczenie i rosnącą rolę przesunięć wojsk we współczesnych działaniach bojowych, które nabierać będą cech walki, starcia z przeciwnikiem.

Głównym sposobem przesunięć wojsk jest jednak marsz. W zależności od sytuacji operacyjnej, położenia wyjściowego wojsk, terenu, pory roku, doby i warunków atmosferycznych może się on odbywać w następujących warunkach:

- 1 - przed wybuchem wojny - okres zagrożenia wojennego;
- 2 - w początkowym okresie konfliktu zbrojnego;
- 3 - w toku działań wojennych w czasie przegrupowania z jednego kierunku operacyjnego na inny, w ramach własnego związku operacyjnego /taktycznego/ lub innego/;

- 4 - przy różnym stopniu zagrożenia przez przeciwnika;
- 5 - na różne odległości i w różnym czasie trwania marszu /od jednej doby do kilku/;
- 6 - w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych, tak w dzień jak i w nocy.

W zależności od przedstawionych warunków wykonywania marszu różne może być jego tempo, ugrupowanie i sposób działania wojsk jak również zakres i sposób zabezpieczenia ruchu oraz możliwość pomocy z zewnątrz. Wysiłek ludzki i eksploatacyjne zużycie środków transportu limitowane będą głównie ogólną odległością marszu.

Przed wysłaniem
Najdogodniejsze warunki do wykonania marszu istnieją przed wybuchem wojny /okres zagrożenia wojennego/. W zależności od sytuacji polityczno-militarnej, osiągniętego stanu gotowości bojowej wojska mogą wykonać marsz z zasadniczych, /zapasowych/rejonów alarmowych lub z rejonu poprawy położenia. Marsz może trwać kilka dób, na odległość kilkuset kilometrów. Ruch koordynowany będzie zgodnie u centralnym planem przegrupowania sił zbrojnych, a do jego zabezpieczenia angażowane będą siły i środki OTK. Marsz przebiegał będzie według ustalonego harmonogramu, przy stosunkowo niedużym wysiłku ludzi i mniejszym zużyciu środków materiałowych oraz sprzętu bojowego dywizji /pułku/.

Schemat
Najtrudniejsze warunki powstaną w przypadku konieczności marszu w początkowym okresie konfliktu zbrojnego, a szczególnie w wypadku użycia broni (jądrowej), *o dużej sile rażenia*. W złożonej sytuacji, a szczególnie w razie zaskakującego wybuchu wojny wojska rozpoczną marsz z rejonów alarmowych lub niekiedy bezpośrednio z miejsc stałej dyslokacji.

Niezależnie od oddalania od linii frontu, należy liczyć się z oddziaływaniem lotnictwa, broni precyzyjnego rażenia oraz grup dywersyjno-rozpoznawczych na kolumny marszowe, zwłaszcza zaś na obiekty drogowe. W miarę zbliżania się do linii styczności wojsk wzrośnie oddziaływanie śmigłowców bojowych, desantów, rakiet i artylerii, a po wejściu na obszar dotychczasowego działania przeciwnika - jego rozbitych sił, ~~.....~~, *która, uciekająca ludność.*

Szczególnie skomplikowana sytuacja powstanie w przypadku użycia broni jądrowej, która spowoduje olbrzymie zniszczenia dróg, rozległe strefy skażeń, zawały i pożary.

Wszystkie powyższe czynniki wpływać będą na tempo marszu, wydłużaniu jego odległości /z uwagi na konieczność obchodzenia czy pokonywania stref skażeń i rejonów zniszczeń/ oraz czasu jego trwania.

Marsz, szczególnie po wybuchu konfliktu zbrojnego będzie najbar-
dziej typowym i niemal powszechnie stosowanym sposobem przemiesz-
czania wojsk.

Może on być wykonywany w przewidywaniu wejścia do walki lub bez
zagrożenia spotkania z przeciwnikiem naziemnym. Stosownie do sytu-
acji bojowej i otrzymanego zadania może być wykonany w kierunku
frontu /marsz dofrontowy/, wzdłuż frontu /marsz rokadowy/ albo w kie-
runku przeciwnym do frontu /marsz odfrontowy/.

We wszystkich przypadkach marsz powinien odbywać się skrycie, z za-
chowaniem podstawowych zasad maskowania bezpośredniego, z reguły
w nocy lub podczas ograniczonej widoczności. W toku działań bojo-
wych i na głębokich tyłach wojsk własnych może być również wykonywa-
ny w dzień.

Należy jednak pamiętać, że obecnie nawet noc nie osłania przed
nowoczesnymi technicznymi środkami rozpoznania. Dlatego podczas
marszu także nocą trzeba koniecznie podejmować przedsięwzięcia
maskowania.

Niezależnie od stopnia zagrożenia oddziaływaniem przeciwnika, zwłaszcza
spotkania jego sił lądowych, marsz powinien być zawsze
ubezpieczony i wykonywany w ugrupowaniu rozśrodkowanym. Zapewnia
to nie tylko możliwość utrzymania ciągłej gotowości bojowej i zdol-
ności do natychmiastowego podjęcia walki w dowolnym miejscu na tra-
sie /kierunku/ przemarszu, lecz także większą odporność na oddzia-
ływanie środków rażenia przeciwnika, a ponadto rokuje mniejsze
straty.

Dywizji na wykonanie marszu wyznacza się drogi, a niekiedy pas
marszu. Jego szerokość ⁵⁰⁻⁶⁰ - 20-30 km powinna zapewnić możliwości wybo-
ru dróg głównych, zapasowych, rokadowych oraz możliwości manewru.

W przewidywaniu wejścia do walki dywizji wyznacza się nie mniej
niż dwie główne drogi marszu. ^(dotyczy do 4) W marszu na dużą odległość bez
zagrożenia zetknięcia się z przeciwnikiem - jedną-dwie główne
drogi marszu.

Odległość pomiędzy drogami marszu nie powinna być mniejsza niż 5 km.
Powinny one w miarę możliwości omijać miasta, ważne węzły drogowe,
ciaśniny, stacje kolejowe i kompleksy leśne oraz porty i lotniska.
W celu zapewnienia sprawnego przemarszu i manewru wyznacza się drogi
obejścia w rejonach zagrożenia, drogi zapasowe i objazdy.

Pułk zazwyczaj wykonuje marsz w składzie dywizji, a tylko w wyjąt-
kowych wypadkach samodzielnie. Jego miejsce w ugrupowaniu marszowym
określa dowódca dywizji. Może on maszerować w składzie sił głównych,

Part 4

ubezpiecz
rozśrodkow

przed siłami głównymi lub za nimi organizując ubezpieczenie marszo-
we oraz jako oddział wydzielony.

Do przemarszu pułk może otrzymać jedną-dwie drogi lub tylko kie-
runek działania, gdy występuje jako oddział wydzielony.

SCHEMAT Dla terminowego rozpoczęcia marszu i regulowania prędkości ruchu kolumn wyznacza się:

- linię /punkt/ wyjściową;
- linię /punkt/ wyrównania

z podaniem czasu ich przejścia przez czoła kolumn.

Odległość linii /punktu/ wyjściowego do rejonu rozmieszczenia powin-
na umożliwić sformowanie kolumn batalionów /dywizjonów/ wraz z przy-
dzielonymi im środkami do marszu.

W przypadku rozpoczynania marszu bezpośrednio z garnizonów, linię
/punkt/ wyjściową wyznacza się w odległości 20-30 km. Uwarunkowane
to jest koniecznością zapewnienia szybkiego i jednoczesnego opuszcze-
nia garnizonu, rozśrodkowaniu oddziałów i pododdziałów na drogach
marszu, a następnie sformowanie ugrupowania marszowego.

Linie wyrównania wyznacza się co 3-4 godziny marszu, w miarę możli-
wości w taki sposób, aby odległości między nimi na poszczególnych
drogach marszu były jednakowe.

4. Możliwości marszowe, organizacja postojów i odpoczynków

Możliwości marszowe to zdolność oddziałów i pododdziałów do poko-
nania odległości na własnych środkach transportowych w ściśle okreś-
lonym czasie, z zachowaniem gotowości do podjęcia walki.

Głównymi czynnikami wpływającymi na możliwości marszowe, a szcze-
gólnie na tempo marszu i jego odległości są:

- stopień oddziaływania przeciwnika;
- warunk^o terenow^oych i meteorologiczn^oych, zwłaszcza stan^o dróg;
- właściwośc^o manewrow^oych i eksploatacyj^onych środków transporto-
wych i sprzętu bojowego oraz ich stan^o techniczn^oego;
- fizyczn^oą kondycj^o i poziom^o wyszkolenia kierowców i mechaników;
- przygotowani^o wojsk do marszu;
- zapas^o materiałowo-techniczn^oych;
- skuteczność^o osłony przeciwlotniczej i zabezpieczeni^o marszu
przez siły terytorialne.

Wskaźnikami możliwości marszowych są:

- średnie prędkości marszu;
- odległość marszu dobowego;
- ogólny czas trwania marszu.

W zasadzie średnia prędkość kolumn marszowych nie powinna być mniejsza od regulaminowej, a mianowicie:

- mieszanych i gąsienicowych - 25-30 km/godz.;
- samochodowych - 30-40 km/godz.;

monitor

w górach, w lesie i innych trudnych warunkach do 20 km/godz.

Biorąc pod uwagę średnie normy prędkości i przeciętne warunki w ciągu doby kolumny mogą pokonać następujące odległości:

- mieszane i gąsienicowe - do 300 km;
- samochodowe - do 400 km;

w górach, w lesie i innych trudnych warunkach - 200-250 km.

W zależności od sytuacji i warunków drogowych na jazdę należy przeznaczać 10-12 godzin, a pozostałe 12-14 godzin doby na postoje, odpoczynki, formowanie kolumn marszowych i wychodzenia na drogi marszu.

We wszystkich wypadkach marsz powinien być wykonywany z maksymalnie możliwą w danych warunkach prędkością.

schemat
monit

Dla odpoczynku żołnierzy, spożycia posiłków, uzupełnienia paliwa, sprawdzenia stanu uzbrojenia, sprzętu technicznego oraz jego obsługi wyznacza się postoje jednogodzinne - ^{po 3-4 godzinach} po każdym 3-4 godzinach marszu oraz jeden postój ^{do 2} dwugodzinny ^{po 3-4 godzinach} w drugiej połowie marszu dobowego. Po wykonaniu każdego marszu dobowego wyznacza się odpoczynek dzienny /nocny/, a w marszu na dużą odległość w razie potrzeby odpoczynek dobowy - po każdym 3-5 dobach marszu /RW-s.338 pkt527/.

Na postoje i odpoczynki wybiera się rejony odpowiadające wymogom obrony przed bronią jądrową i maskowania wojsk oraz posiadające dostateczną liczbę źródeł wody.

Według nowej, obowiązującej od lipca 1990 roku instrukcji: "Tymczasowe normy operacyjno-taktyczne oraz wybrane wskaźniki" nr bibl. PF 23500 dla odpoczynku żołnierzy, spożycia posiłków, uzupełnienia paliw, sprawdzenia stanu uzbrojenia, sprzętu technicznego oraz jego obsługi wyznacza się:

- postoje do 1 godziny po każdym 2 godz. marszu;
- postoje do 2 godzin po każdym 3-4 godz. marszu;
- odpoczynki 3-4 godzinne w drugiej połowie marszu dobowego /w nocy i w czasie silnych mrozów nie wyznacza się/;
- odpoczynkiienne /nocne/ po zakończeniu marszu dobowego.

Podczas postoju jednogodzinnego ugrupowania marszowego nie zmienia się, następuje tylko jego uporządkowanie oraz należy:

- sprawdzić stan techniczny sprzętu bojowego i uzbrojenia;
- uzupełnić zapasy.

Postoje dwugodzinne wojska powinny wykorzystać do:

- spożycia gorącego posiłku;
- uzupełnienia zapasów;
- przeglądu stanu technicznego.

W czasie postojów kolumny zatrzymują się na poboczu drogi, pojazdy nie bliżej niż 10 m jeden od drugiego /lub w odległości ustalonej przez dowódcę/ zachowując odległości pomiędzy czołami kolumn.

Odpochniki organizowane są w rejonach, gdzie pododdziały rozmieszczają się zgodnie z zasadami rozmieszczenia wojsk w terenie.

W marszu na dużą odległość, jeśli nie ma groźby napotkania przeciwnika, to do rejonu będącego celem marszu /rejonu odpochniku/ mogą być zawczasu dowiezione paliwa, a w razie potrzeby i inne środki materiałowe. Dowódca natomiast wysyła grupę rekonesansową z zadaniem rozpoznania i sprawnego wprowadzenia tam oddziałów i pododdziałów.

5. Ugrupowanie marszowe pułku i dywizji

Ugrupowanie marszowe - według regulaminu walki s. 15 - "jest to uszykowanie oddziałów i pododdziałów w kolumnach". Według Słownika podstawowych terminów wojskowych - "rozmieszczenie wojsk zapewniające najlepsze możliwości szybkiego ich przesunięcia do nowych rejonów /rubieży/ z zachowaniem gotowości bojowej."

Leksykon Wiedzy Wojskowej definiuje ugrupowanie marszowe jako "celowe oraz zgodne z zamiarem dowódcy rozmieszczenie po drogach marszu oddziałów i pododdziałów, zapewniające ich doprowadzenie do wyznaczonych rejonów w pełnej gotowości bojowej lub wejście do walki wprost z marszu".

Omawiając zagadnienie ugrupowania marszowego należy rozpatrzyć je w dwu aspektach:

- 1 - ugrupowania marszowego w przewidywaniu wejścia do walki;
- 2 - ugrupowania marszowego bez zagrożenia spotkania z przeciwnikiem naziemnym.

Ugrupowanie marszowe w przewidywaniu wejścia do walki zależy będzie przede wszystkim od:

- rozmieszczenia oddziałów /pododdziałów/ w rejonie, z którego rozpoczyna się marsz;
- charakteru zadania po wykonaniu marszu;
- odległości od przeciwnika i charakteru jego działania;
- ewentualnego zamiaru rozegrania walki z przeciwnikiem;
- sąsiadów i odległości do nich;
- liczby dróg marszu.

✓ Ugrupowanie marszowe powinno zapewnić: monitory
- wykonanie marszu w wyznaczonym terminie;
- zachowania zdolności bojowej wojsk w razie wykonania przez przeciwnika uderzeń;

- szybkie rozwinięcie w ugrupowanie bojowe.

✓ Ugrupowanie marszowe pułku i dywizji tworzą: Schemat
- oddział wydzielony /jeśli się go wysyła/;
- ubezpieczenie marszowe;
- pododdziały /oddziały/ zabezpieczenia ruchu;
- kolumny sił głównych;
- kolumny pododdziałów /oddziałów/ zabezpieczenia technicznego i tyłowego.

Oddział wydzielony - wysyła się z dywizji /pułku/ w celu uprzedzenia przeciwnika w opanowaniu dogodnych rubieży i utrzymania ich do czasu podejścia sił głównych. Na oddział wydzielony w czasie marszu nakłada się również obowiązek prowadzenia rozpoznania na korzyść dywizji /pułku/.

Odległość działania oddziału wydzielonego od sił głównych:

- w sile pułku - do 70 km;
- w sile batalionu - do 40 km.

Ubezpieczenie marszowe ma zapewnić ¹⁾ płynność marszu przez wzbronienie przeciwnikowi rozpoznania kolumn i wykonania na nie nieprzewidzianego uderzenia, ²⁾ zapewnienie czasu na uaktualnienie /powzięcie/ decyzji do dalszego działania, ³⁾ stworzenie siłom głównym warunków do zorganizowanego wejścia do walki lub zmiany ugrupowania marszowego.

Stosownie do tego maszerujące wojska ubezpieczają się awangardą /ariergardą/, szpicami czołowymi, bocznymi i tylnymi. było na 1-roku

W marszu dofrontowym do ubezpieczenia od czoła z pułków czołowych /pułku działającego jako oddział wydzielony/ wysyła się awangardy /awangardę/ - w marszu odfrontowym - ariergardę w składzie do wzmocnionego batalionu na odległość 20-30 km. W wypadku gdy pułki wysyłają oddziały wydzielone, wówczas ich siły główne ubezpieczają się szpicami czołowymi działającymi w odległości 5-10 km.

Podczas marszu w siłach głównych dywizji, lecz nie na jej czele pułk ubezpiecza się szpicą czołową działającą w odległości do 3 km.

Gdy pułk maszeruje na czele sił głównych dywizji po dwóch drogach, na jednej ubezpiecza się awangardą, a na drugiej szpicą czołową.

W razie zagrożenia kolumny marszowej ze skrzydła dowódca ubezpiecza zagrożone kierunki szpicą boczną wysłaną z sił głównych bądź z awangardy. Maszeruje ona równolegle z ubezpieczanymi pododdziałami

lub zajmuje i utrzymuje dogodną rubież podczas ich przemarszu. W wypadku zagrożenia od tyłu wysyła się z ariergardy lub sił głównych szpicę tylną, działającą w odległości do 5 km od ubezpieczonych kolumn. Szpice czołowe, boczne i tylne występują w sile do wzmocnionej kompanii.

Ponadto maszerujące pododdziały, w tym elementy ubezpieczenia marszowego samodzielnie lub na rozkaz tworzą ubezpieczenia bezpo-
średnie.

W czasie postojów i odpoczynków elementy ubezpieczenia marszowego przejmują zwykle zadania ubezpieczenia postoju, ale mogą być także zamienione lub wzmocnione.

W celu utrzymania przejezdności dróg tworzy się oddziały /oddział/
zabezpieczenia ruchu /OZR/ na każdej drodze marszu z pododdziałów
inżynieryjno-drogowych, czasem wzmocnionych pododdziałami innych
rodzajów wojsk.

W przewidywaniu wejścia do walki przemieszcza się zwykle za ubezpie-
czeniem marszowym, a w pułku maszerującym za pułkiem czołowym na cze-
le sił głównych.

Jeżeli nie zagraża spotkanie z przeciwnikiem OZR może być wysłany wcześniej.

Niezależnie od sił inżynieryjnych obowiązek utrzymania przejezdnoś-
ci dróg mają pozostałe pododdziały, zwłaszcza ogólnowojskowe, wyko-
rzystując do tego celu czołgi z urządzeniami spycharkowymi, samobieź-
ne mosty towarzyszące oraz inny sprzęt będący na ich wyposażeniu.

Kolumny sił głównych dywizji /pułku/ w marszu rozczłonkowuje się
w głąb na kolumny pułków /batalionów, dywizjonów/.

Odległości między maszerującymi pułkami mogą wynosić do 5 km, między
batalionami /dywizjonami/ - 2-3 km, a między pojazdami 25-30 m
/w trudnych warunkach zwiększa się je/.

Oddział rakiet i pododdziały artylerii stosujące ładunki jądrowe, w zależności od sytuacji maszerują za awangardami lub pułkami czołowymi sił głównych dywizji, w stałej gotowości do rozwinięcia i wykonania uderzeń.

Artylerie organiczną i ^{ty}podzieloną rozdziela się pomiędzy oddzia-
łami sił głównych i awangardami, z uwzględnieniem tworzenia niezbęd-
nego jej ugrupowania do walki. Maszerują one za awangardami lub na
czele sił głównych w gotowości do rozwinięcia i otwarcia ognia.

Artyleria pułkowa i przydzielona maszeruje w dwóch lub jednej kolumnie marszowej. Część sił /baterię do dywizjonu/ przydziela się awangardzie, a pozostałe maszerują na czele sił głównych.

Oddziały artylerii przeciwpancernej i wojsk inżynieryjnych przeznaczone do stawiania zapór minowych, maszerują pomiędzy awangardami i siłami głównymi. Bateria przeciwpancerna pułku na czele sił głównych pułku zarówno wtedy, gdy przewiduje się wejście do walki, jak i bez zagrożenia spotkania z przeciwnikiem.

Oddział rakiet przeciwlotniczych maszeruje bateriami w składzie kolumn sił głównych. Dywizjon przeciwlotniczy pułku wydziela część sił do awangardy, pozostała w kolumnie sił głównych pułku w gotowości do otwarcia ognia w ruchu i krótkich przystanków.

Pododdziały wojsk inżynieryjnych w większości maszerują z reguły z awangardami i pułkami czołowymi dla zabezpieczenia ich rozwinięcia i wejścia do walki z marszu.

Kompania saperów przydzielona jest do elementów rozpoznania, OZR-u, awangardy i czołowych batalionów. W kolumnie kompanii może pozostać drużyna przewozu trałów oraz siły otrzymane jako wzmocnienie stanowiące odwód.

Kolumny oddziałów /pododdziałów/ zabezpieczenia technicznego i tyłowego maszerują samodzielnie kolumnami za siłami głównymi w odległości: w dywizji 5-10 km; w pułku 2-3 km.

Część sił pododdziałów medycznych oraz wydzielone czołówki materiałowo-techniczne tworzą zamykania techniczne kolumn.

- W przewidywaniu wejścia do walki batalion medyczny lub batalion medycznego wzmocnienia oraz część batalionu remontowego i pododdziały zaopatrzenia z paliwem i amunicją maszerują bezpośrednio za jednym z pułków czołowych.

Ugrupowanie marszowe bez zagrożenia spotkaniem się z przeciwnikiem naziemnym tworzy się w ten sposób, aby zapewnić wojskom swobodę ruchu, osiągnięcie dużej prędkości marszu, jak najmniejsze zmęczenie żołnierzy oraz utrzymanie dobrej sprawności sprzętu bojowego i technicznego.

Skład ubezpieczenia marszowego i jego odległości od sił głównych mogą być mniejsze, niż w marszu w przewidywaniu wejścia do walki.

Jeśli nie istnieje groźba napotkania przeciwnika można w celu rozpoznania dróg marszu, rejonów odpoczynków wysłać wcześniej grupę rekonesansową.

III. WŁAŚCIWOŚCI WYKONANIA MARSZU

Za początek marszu uważa się moment przekroczenia czołem kolumn linii /punktu/ wyjściowej.

Kolumny pułkowe /batalionowe/ formuje się w dotychczasowych rejonach rozmieszczenia oddziałów, wysuwając je na drogi marszu z takim wyliczeniem czasowym, aby każda z nich po przekroczeniu linii /punktu/ wyjściowej, mogła się oddalić na odległość równą ustalonym odstępom między kolumnami w marszu. Terminowe przekroczenie określonego punktu /linii/ zapewnia płynność ruchu oraz sprawne formowanie ugrupowania marszowego na poszczególnych drogach.

Wojska w czasie marszu powinny ściśle przestrzegać ustalonego porządku, szczególnie prędkości marszu, odległości, zasad bezpieczeństwa i maskowania.

Kolumny maszerują prawa strona drogi pozostawiając lewą wolną do ruchu z przeciwnego kierunku i wyprzedzania.

Wyprzedzanie jednej kolumny przez drugą dopuszczalne jest tylko za zgodą dowódcy dywizji. Wyprzedzana kolumna zatrzymuje się na prawym poboczu lub w prawo od drogi.

Marsz przez miejscowości i ciaśniny oraz w czasie podchodzenia do przepraw i na przeprawach wykonuje się bez zatrzymywania się, ze zwiększonymi odległościami i możliwie dużą prędkością. Zawczasu należy organizować rozpoznanie przepraw i dróg domarszu do nich, wysuwać do wyznaczonych przepraw pododdziały wojsk inżynieryjnych ze środkami przeprawowymi, naprawczo-ewakuacyjnymi i środkami obrony przeciwlotniczej. ^{owol} Wyznaczać miejsca punktów dowodzenia oraz ustalić organizację służby porządkowo-ochronnej.

Uszkodzone odcinki dróg, rejonny pożarów i różnego rodzaju przeszkody terenowe obchodzi się. Jeżeli jest to niemożliwe należy podjąć środki w celu odbudowy drogi zwykle siłami oddziałów zabezpieczenia ruchu, które wzmacnia się.

Pokonanie trudnych odcinków zabezpiecza się przez wysunięcie na nie zawczasu środków ewakuacji, a także odpowiednie wyposażenie samochodów.

Przy nagłej zmianie kierunku marszu dowódca dywizji /pułku/ musi określić sposób dalszego działania. Na nowy kierunek sztaby natychmiast wysyłają rozpoznanie, ubezpieczenie, oddziały zabezpieczenia ruchu i służby porządkowo-ochronne. Kolumny sił głównych wprowadza się na nowy kierunek marszu najkrótszymi i najdogodniejszymi drogami w dotychczasowym ugrupowaniu lub po dokonaniu niezbędnych zmian.

W razie napadu przeciwnika powietrznego kolumny z reguły nie przerwają marszu, zwiększają odległości, a środki przeciwlotnicze niszcza cele powietrzne ogniem w ruchu i z krótkich przystanków.

Na postojach ugrupowania kolumn nie zmienia się, a pojazdy w kolumnach pododdziałów zatrzymują się na poboczu drogi.

W rejonach odpoczynków wojska schodzą z dróg i rozmieszczają się w wyznaczonych rejonach batalionami /dywizjonami/, w sposób zapewniający utrzymanie stałej gotowości bojowej i najmniejsze zużycie czasu na formowanie kolumn.

Ubezpieczenie marszowe na postojach zatrzymuje się na dogodnych rubieżach i dalej wykonuje swoje zadania; w czasie odpoczynków ubezpieczenie marszowe wykonuje zadania ubezpieczenia postoju lub zamienia jest przez wyznaczone do tego celu siły i środki.

Zapasy ruchome w marszu uzupełnia się z reguły w rejonach odpoczynków, natomiast paliwo w pojazdach uzupełnia się również na postojach.

Marsz jako zorganizowane przesunięcie wojsk kończy się z chwilą wejścia oddziałów /pododdziałów/ dywizji /pułku/ do nakazanego rejonu /na rubież/.

IV. WŁAŚCIWOŚCI MARSZU W INNYCH WARUNKACH

1. Warunki zimowe zmniejszają możliwości marszowe dywizji /pułku/. Marsz w takich warunkach wymaga przygotowania i utrzymania dróg nadających się do ruchu, urządzania rokad, mijanek, zjazdów z dróg i objazdów przeszkód naturalnych.

Silne mrozy bez śniegu lub z cienką pokrywą śniegu, mrozy z grubą warstwą śniegu, gruba warstwa śniegu bez mrozu lub przy jego zaniku ułatwiają niekiedy przekraczanie szczególnie terenów błotnistych, a czasami również przeszkód wodnych /po lodzie/. Z drugiej strony trudniejsze staje się wykonywanie wszelkich prac na wolnym powietrzu, istnieje niebezpieczeństwo odmrożeń, osłabiona jest sprawność i wytrzymałość sprzętu bojowego.

Grubą pokrywą śniegu utrudnia ruch na drogach, prawie uniemożliwia marsz po bezdrożach, a podczas roztopów powoduje oblodzenie nawierzchni. Nawet łatwe podjazdy mogą stać się trudne do pokonania przy oblodzeniu lub ośnieżeniu nawierzchni drogi, powodując zablokowanie dróg lub uniemożliwienie wyprzedzania i omijania.

W celu uniknięcia tych trudności lub ich ograniczenia należy:

- wybierać do marszu drogi najlepsze, szerokie, o twardej nawierzchni z licznymi drogami bocznymi, łatwymi podjazdami i łagodnymi zakrętami;

- wzmacniać OZR pługami do odśnieżania, spycharkami, czołgami z lemieszem lub ciągnikami;
 - rozmieścić sprzęt gąsienicowy /czołgi z lemieszami/ na czele kolumn marszowych poszczególnych elementów ugrupowania;
 - wybierać i przygotowywać większą ilość dróg rokadowych, obejść i miejsc do mijania;
 - ustalać i rozpoznawać możliwości przeprawy po lodzie w razie zniszczenia mostów, przygotowując środki wzmacniające lód;
 - przygotować należycie sprzęt wyposażając go w odpowiednie środki do pokonania terenu;
 - określać miejsca szczególnie niebezpieczne i zabezpieczać ich pokonanie poprzez wcześniejsze wydzielanie ciągników do udzielenia pomocy;
 - wyznaczać miejsca i siły do przygotowania rejonów załadowania i rozładowania sprzętu gąsienicowego z przyczep niskopodwoziowych.
- Organizując marsz w zimie, zwłaszcza podczas silnych mrozów, trzeba pojazdy przeznaczone do przewozu żołnierzy wyposażyć w szczelne opony i inne dodatkowe pokrycia, a ^{na} d^{na} szczególnie metalowe wyłożyć brezentem lub podściółką z materiałów podręcznych. Żołnierzom wydaje się środki przeciw odmrożeniu i zwiększa się częstotliwość spożywania gorących posiłków i płynów.

2. Marsz przez obszary leśne, których długość wzdłuż drogi marszu jest zbliżona lub większa od długości kolumny marszowej, a szerokość przekracza oddalenie sąsiednich dróg marszu, wymaga dodatkowych zabiegów organizacyjnych.

Lasy w zasadniczy sposób zmieniają warunki terenowe i meteorologiczne, ułatwiają skryte działania przeciwnika, szczególnie jego grup dywersyjno-rozpoznawczych, a jednocześnie ograniczają możliwości manewrowe, obserwacji i ostrzału.

Marsz przez duże masywy leśne wymaga przede wszystkim:

- wcześniejszego wyboru dróg obejścia, dodatkowej regulacji ruchu oraz zorganizowania grup ratunkowo-ewakuacyjnych;
- wydzielenia w każdej kolumnie marszowej z pododdziałów ogólnowojskowych grup przeciwpożarowych wyposażonych w sprzęt do gaszenia pożarów;
- zwiększenia odległości między kolumnami, odpowiadającej oddaleniu od siebie dróg obejścia;
- wzmocnienia grup torujących w każdej kolumnie marszowej, szczególnie sprzętem do rozminowywania i rozgradzania;
- unikania postojów i odpoczynków.

3. Marsz w górach bardziej niż w innych warunkach obniża możliwości marszowe dywizji /pułku/. Mała liczba dróg dogodnych do marszu i obejścia, szerokość, rodzaj nawierzchni, duże kąty spadku i wzniesień, liczne zakręty, wąwozy i przełęcze utrudniają manewr i utrzymanie szybkiego tempa marszu.

W górach szczególną uwagę zwraca się na przygotowanie dróg marszu, przede wszystkim na ostrych zakrętach, stromych zboczach, ustalenie odcinków możliwych osuwisk, osypisk, lawin i miejsc ich obejścia, określenie miejsc przepraw przez rzeki i wąwozy, organizację obrony przeciwlotniczej wojsk oraz regulację ruchu i służbę porządkowo-ochronną podczas pokonywania miejsc newralgicznych.

Prędkość marszu w czasie pokonywania przełęczy i wzniesień /zjazdów/ może być mniejsza, a odległość między pojazdami większa. W wąskich miejscach, na ostrych zakrętach, stromych wzniesieniach i przełęczach przygotowuje się ciągniki ewakuacyjne oraz ustawia się znaki ostrzegawcze /w nocy świecące/ lub posterunki regulacji ruchu wyposażone w środki łączności.

Na czele kolumn powinny z reguły maszerować pododdziały zmechanizowane w gotowości do uprzedzenia przeciwnika w zdobyciu przełęczy, tuneli, węzłów drogowych i wyjść z wąwozów jako oddziały wydzielone lub wysadza się taktyczne desanty powietrzne.

Podczas pokonywania trudnych odcinków na drodze marszu należy ściśle przestrzegać ustalonego porządku. Przełęcze, tunele, wąwozy i ciałniny pododdziały pokonują bez zatrzymania, w kolumnach batalionowych. W razie potrzeby wyznacza się i przygotowuje rejony wyczekiwania, w których pododdziały wykonują niezbędne czynności umożliwiające ich płynne przekroczenie.

Szczególną uwagę należy zwrócić podczas pokonywania tuneli, aby nie spowodować zatrucia ludzi spalinami.

V. PRACA DOWÓDCY I SZTABU PÓDCZAS PLANOWANIA I ORGANIZACJI MARSZU

Najdogodniejsze warunki do planowania marszu są w okresie pokoju, ponieważ sztaby mogą nie tylko zorganizować, ale i praktycznie sprawdzić realność niektórych elementów powziętej decyzji /sprawdzenie przydatności wybranych dróg marszu i obejść, trening wyjścia na drogi itp./.

Organizowanie marszu rozpoczyna się z chwilą otrzymania wstępnego zarządzenia bojowego, uzupełnionego następnie rozkazem bojowym lub zarządzeniem bojowym szczebla nadrzędnego.

- Zakres podejmowanej decyzji zależy od treści zadania oraz czasu jaki można przeznaczyć na organizację marszu i zazwyczaj sprowadza się do określenia ugrupowania marszowego, miejsc postojów i odpoczynków, skalkulowania czasu wyjścia z rejonu ześrodkowania, rozmieszczenia i zajęcia rejonu /rubieży/, który może być również rejonem odpoczynku po marszu dobowym, jeżeli ma on trwać kilka dób.

1. Wypracowanie decyzji do marszu, podobnie jak do każdego innych działań stanowi podstawę wykonania wszystkich czynności związanych z jego organizacją. Określa ona bowiem zamiar i sposób marszu w konkretnych warunkach sytuacji bojowej oraz zakres czynności przygotowawczych do marszu. Należy ją podejmować i przekazywać wykonawcom w czasie wystarczającym na należyte zorganizowanie przez nich marszu.

Decyzję podejmuje dowódca osobiście i ponosi za nią całkowitą odpowiedzialność.

- Metoda i kolejność pracy dowódcy zależy od zaistniałych warunków, otrzymanego zadania oraz cech osobowych dowódcy, ale najważniejszym kryterium decydującym o wyborze określonej metody postępowania jest czas. Dlatego metoda równoległego przygotowania walki /boju/ jest metodą podstawową. Jej istotę stanowi organizowanie walki /boju/ na niższych szczeblach natychmiast po ogłoszeniu jej zamiaru przez przełożonego, na podstawie wydanych przez niego wstępnych zarządzeń bojowych. Kolejność pracy dowódcy i sztabu określa RWWL SZ RP, poznaliście ją na zajęciach ze służby sztabów i będziecie doskonalić w czasie przyszłych ćwiczeń.

ANALIZA ZADANIA - jest elementem twórczej działalności dowódcy podczas podejmowania decyzji, polegającym na pewnym zrozumieniu otrzymanego zadania w świetle celu i zamiaru przełożonego, zadań sąsiadów oraz ustaleniu sposobów wykonania zadań szczegółowych, zapewniających osiągnięcie celu walki.

W wyniku jej przeprowadzenia dowódca powinien zrozumieć /określić/:

- zamiar przełożonego na okres marszu i po jego wykonaniu;
- cel marszu i przypuszczalny charakter działań po jego wykonaniu;
- miejsce i rolę dywizji /pułku/ w realizacji zamiaru przełożonego;
- ogólną koncepcję /myśl przewodnią/ działania;
- wstępny podział sił i środków do realizacji zadania, sposób ich działania /ugrupowanie/;
- wskaźniki czasowo-przestrzenne /odległość i czas wykonania marszu, drogi, linie wyjściowe, wyrównania, liczbę postojów i odpoczynków/;
- zakres współdziałania z sąsiadami.

Po analizie zadania dowódca określa przedsięwzięcia, które należy niezwłocznie zrealizować w celu szybszego przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do wykonania otrzymanego zadania. Na tej podstawie przekazuje się podległym wojskom zarządzenia wstępne, w których zazwyczaj informuje się o charakterze oczekujących je działań, przedsięwzięciach jakie mają zrealizować i terminów.

Kalkulację czasu przeprowadza dowódca lub szef sztabu przyjmując za podstawę terminy i otrzymanie zadania bojowego i osiągnięcia gotowości do działań.

Podstawowym wymogiem w pracy dowódcy jest podjęcie decyzji i przekazanie wojskom zadań w takim czasie, aby mogły właściwie przygotować się do ich wykonania.

Po wydaniu wytycznych szefowi sztabu dotyczących zapoznania z zadaniem, organizacją rozpoznania, rekonesansu, przygotowania danych niezbędnych do podjęcia decyzji dowódca przystępuje do oceny sytuacji.

OCENA PRZECIWNIKA - polega na ustaleniu:

- odległości jego wojsk;
- składu i charakteru jego działania;
- możliwości ewentualnego spotkania podczas wykonywania marszu;
- możliwości oddziaływania bronią jądrową, precyzyjnego rażenia, środkami napadu powietrznego i jego grup dywersyjno-rozpoznawczych;
- prawdopodobnych rejonów wysadzenia desantów powietrznych.

Wnioski z przeprowadzonej oceny przeciwnika stanowią podstawę do ustalenia:

- ugrupowania marszowego oraz podziału sił i środków;
- składu, zadań i odległości od sił głównych ubezpieczenia marszowego;
- organizacji zabezpieczenia marszu.

W OCENIE WOJSK WŁASNYCH dowódca ustala stopień gotowości bojowej wojsk ich położenie i możliwości marszowe i na tej podstawie określa:

- ugrupowanie marszowe;
- zadania dla poszczególnych elementów ugrupowania marszowego;
- organizację marszu, czas jego trwania, liczbę i rejony postojów i odpoczynków oraz czas ich trwania;
- sposób ubezpieczenia oraz zabezpieczenia bojowego, techniczno-specjalnego i tyłowego marszu.

OCENĘ SĄSIADÓW przeprowadza dowódca w warunkach przesunięcia wojsk w bezpośredniej z nimi styczności lub rozmieszczenia na kierunku przegrupowania. Powinien określić wpływ działania sąsiadów na wykonanie marszu przez dywizję /pułk/, zakres i rodzaj pomocy, jakiej mogą

oni udzielić zwłaszcza podczas pokonywania przeszkód i odpierania uderzeń z powietrza.

OCENIAJĄC TEREN - szczególną uwagę musi dowódca zwrócić na stan /wybór/ dróg marszu, ich nawierzchnię, odcinki terenu trudne do przekroczenia, większe miejscowości, przeszkody wodne, wzniesienia itp., rejony najdogodniejsze do zorganizowania postojów i odpoczynku. Wnioski z tej oceny pozwolą określić:

- drogi marszu /jeżeli nie zostały wyznaczone przez nadrzędny sztab/;
- rejony postojów, odpoczynków i sposób rozmieszczenia w nich wojsk;
- linie /punkty/ wyjściową i wyrównania;
- tempo marszu;
- obojścia najwrażliwszych odcinków dróg;
- sposób zabezpieczenia marszu.

Dowódca w ocenie sytuacji musi także uwzględnić stan pogody, pory roku, doby i stan ekonomiczny rejonu na kierunku przegrupowania oraz nastawienie ludności cywilnej.

W wyniku przeprowadzonej analizy zadania i oceny sytuacji dowódca formułuje ZAMIAR. Tak jak w ocenie sytuacji i wypracowaniu zamiaru uczestniczą zastępcy, szef sztabu oraz szefowie rodzajów wojsk i służb, przedstawiając swoje oceny, opinie i odpowiadając na pytania dowódcy, tak sprecyzowanie zamiaru jest aktem jednoosobowym dokonywanym tylko przez dowódcę, który ponosi pełną odpowiedzialność za jego realizację.

Zamiar dowódcy powinien być wyrażony w formie pisemnej, a także graficznie na mapie. W zamiarze dotyczącym marszu dowódca dywizji /pułku/ określa:

- ugrupowanie marszowe oraz podział sił i środków na kolumny;
- skład, zadania i odległość od sił głównych ubezpieczenia marszowego;
- drogi /drogę/ marszu i średnią prędkość marszu;
- linię /punkt/ wyjściową i wyrównania oraz liczbę i czas trwania postojów w pierwszym marszu dobowym;
- organizację obrony przeciwlotniczej w czasie marszu;
- sposób i kolejność przebazowania pododdziału śmigłowców.

Określenie zamiaru przez dowódcę dywizji /pułku/ stanowi podstawę decyzji. Po otrzymaniu rozkazu bojowego od przełożonego, stosownie do zamiaru następuje planowanie szczegółowe wykorzystania sił i środków, czyli określenie zadań dla poszczególnych elementów ugrupowania, a także sposobów i zakresu współdziałania i zabezpieczenia marszu.

2. Postawienie zadań

Zadania wojsk wynikające z powziętej decyzji dowódca przekazuje podwładnym osobiście lub za pośrednictwem oficerów sztabu. W razie braku czasu w pierwszej kolejności należy postawić zadania pododdziałom rozpoznawczym, inżynieryjnym oraz pododdziałom /oddziałom/ przewidywanym do działania jako ubezpieczenie /OW/ i w pierwszym rzucie.

W czasie stawiania zadań do marszu dowódca w-rozkazie bojowym w punkcie piątym po słowie "rozkazuje" podaje:

- oddziałowi wydzielonemu /awangardzie/ - skład, zadania, kierunek działania /drogę marszu/, czas przekroczenia linii wyjściowej, sposób działania w wypadku spotkania przeciwnika;

- pułkom /batalionom/ - środki wzmocnienia, drogi marszu /numery/, miejsce w ugrupowaniu marszowym, rejon ześrodkowania /odpoczynku/ lub rubież, czas i miejsce postojów oraz sposób działania w przypadku spotkania z przeciwnikiem, terminy;

- oddziałowi rakiet i artylerii będącej w dyspozycji dowódcy dywizji /pułku/ - numery dróg marszu, miejsce w ugrupowaniu marszowym, rejon ześrodkowania /odpoczynku/ lub rejon stanowisk startowych /ogniowych/ i czas zajęcia go, miejsce i czas postojów, sposób działania i zadania w wypadku spotkania się z przeciwnikiem, terminy;

- oddziałom /pododdziałom/ przeciwlotniczym - zadania w marszu i na prawdopodobnych rubieżach rozwinięcia, numery dróg marszu i miejsce w ugrupowaniu marszowym, rejon stanowisk startowych /ogniowych/ w rejonach odpoczynku, podczas osłony obiektów na drogach marszu i rejonach ześrodkowania, czas ich zajęcia oraz terminy przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej i wyrównania;

- pododdziałowi śmigłowców - zadania i sposób działania w marszu;

- oddziałom /pododdziałom/ innych rodzajów wojsk oraz oddziałom /pododdziałom/ zabezpieczenia technicznego i tyłowego - skład, numery dróg marszu, miejsce w ugrupowaniu marszowym, rejon ześrodkowania /odpoczynku/, miejsce i czas postojów, sposób działania w przypadku spotkania się z przeciwnikiem oraz inne terminy.

Zadania dotyczące marszu na dużą odległość stawia się zwykle na pierwszą dobę marszu, a na każdą kolejną dobę marszu przekazuje się w rejonie odpoczynku.

3. Zabezpieczenie marszu ma na celu zmniejszenie skutków oddziaływania przeciwnika na maszerujące wojska, utrzymaniu wysokiego tempa marszu, zajęcie w nakazanym czasie wyznaczonego rejonu lub zorganizowane wejście do walki.

Organizuje się je na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy /szefa sztabu/ oraz zarządzeń /wytycznych/ sztabu nadrzędnego.

W wykładzie chciałbym tylko zwrócić uwagę na specyfikę organizacji służby porządkowo-ochronnej w marszu, natomiast poszczególne rodzaje zabezpieczenia marszu omówione zostaną na zajęciach specjalistycznych, jak również powinni Panowie oficerowie w samodzielnym studiowaniu literatury pogłębić wiedzę w tym temacie.

Służbę porządkowo-ochronną organizuje sztab dywizji /pułku/ przed rozpoczęciem marszu i rozwija na drogach podejścia do linii wyjściowej i na drogach marszu, w rejonie odpoczynku, ześrodkowania, a w przewidywaniu wejścia do walki - również na drogach podejścia i rubieżach rozwinięcia w ugrupowanie bojowe.

Podczas organizacji takiej służby należy uwzględnić działalność służby porządkowo-ochronnej systemu krajowego.

Służbę porządkowo-ochronną organizuje dywizja /pułk/ siłami etatowego pododdziału regulacji ruchu oraz siłami wyznaczonych i specjalnie przystosowanych pododdziałów ogólnowojskowych.

Od stanu pododdziałów porządkowo-ochronnych oraz zadań i warunków terenowych zależy liczebność posterunków, która może wynosić od 1 do 3 żołnierzy.

Posterunki porządkowo-ochronne pod dowództwem oficera wystawia się także na linii wyjściowej, liniach wyrównania oraz na przeprawach, przełęczach górskich, przy tunelach, w wąskich przejściach i na węzłach drogowych.

VI. ZAKOŃCZENIE

Przedstawiona w wykładzie problematyka obejmuje podstawowe zagadnienia z zakresu marszu dywizji i pułku. Zasygnalizowane zostały najbardziej istotne i ważne przedsięwzięcia jakie należy uwzględnić podczas planowania, organizacji i prowadzenia marszu.

Były to wybrane zagadnienia dotyczące zasad ogólnych, organizacji i wykonania marszu. Dlatego też z uwagą należy śledzić i wnikliwie studiować każdą literaturę traktującą o problematyce marszu.

Sprawy organizacyjne.

- udzielanie odpowiedzi na pytania i wątpliwości oficerów wynikiem w toku wykładu;

- podać termin i zakres przygotowania się do kolejnego zajęcia.

LITERATURA DO STUDIOWANIA

1. Regulamin Walki Wojsk Lądowych SZ RP - PF 21910
2. Taktyka ogólna - podręcznik ASG WP - PF 2654
3. Biuletyn informacyjny nr 1/150/ - 022711
4. Biuletyn informacyjny
5. Podstawowe normy i pojęcia taktyczne oraz ich wykładnie - 01864
6. Wzory dokumentów bojowych dywizji i pułku - PF 1235 i PF 1308
/po uwzględnieniu zmian podanych w wykładzie/.
7. Materiały do wykorzystania w czasie wykładu:
 - plansze na monitor,
 - diapozytywy,
 - schematy.

Tymczasowe normy - PF 23500

OPRACOWAŁ

ppłk dypl.inż.Piotr WOŹNIAK

Wykonano w 5 egz.
Egz.nr 1-5 - Bibl.Nauk.DZS
Wyk.ppłk WOŹNIAK
Druk TJ, dnia 1990.08.24
Nr dz.masz.PF 21

